

Advies

**Algemene Raad in samenwerking
met de Sectorraad Kunsten en
Erfgoed, de Sectorraad Sociaal-
Cultureel Werk en de Sectorraad
Media**

14 september 2018

Advies bij het voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen in het beleidsveld cultuur

Op 23 juli 2018 heeft Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, de SARC gevraagd om een advies te formuleren bij het voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen in het beleidsveld cultuur.

Dit dossier kwam aan bod tijdens de sectorraden Kunsten en Erfgoed (28 augustus) en Sociaal-Cultureel Werk (6 september). Tijdens deze laatste vergadering werd een toelichting voorzien door het kabinet van minister Gatz. Vervolgens werd een ontwerp van advies besproken op de vergadering van de Algemene Raad (11 september), dat nadien werd gefinaliseerd via schriftelijke procedure.

Situering

Het ontwerp van decreet regelt een aantal uiteenlopende onderwerpen.

Vooreerst wordt een decretale basis voorzien voor de toepassing van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening ten aanzien van bepaalde sectorale regelgeving. Voorts wordt ook voorzien in een decretale basis voor een reeks aanpassingen aan de zogenaamde bovenbouw. Deze aanpassingen vloeien voort uit het Vlaamse Regeerakkoord 2014-2019, waarin werd vooropgesteld dat de middelen voor ondersteunende structuren (koepels, federaties, steunpunten) efficiënt en doeltreffend moesten worden, met een sterkere nadruk op de missie, de meerwaarde, het gewenste effect op het terrein en de finaal gerealiseerde meerwaarde door deze structuren.

Vervolgens regelt het ontwerp van decreet de decretale verankering van een aantal organisaties, subsidies en verordeningen.

Tot slot voorziet het ontwerp van decreet ook in een aantal kleinere en voornamelijk technische wijzigingen aan bestaande regelgeving in het beleidsveld cultuur.

1. Transversale punten

1.1 Innovatieve partnerprojecten (hoofdstuk 3)

Hoewel de partnerprojecten initieel opgenomen waren in het Kunstendecreet van 2013, werd ervoor geopteerd om via een experimenteel reglement de scope uit te breiden tot de hele cultuursector. Vermits de scope is verruimd, was het niet langer relevant om de partnerprojecten in het Kunstendecreet te vermelden. Via het voorstel van decreet tot wijziging van het Kunstendecreet van 2013 werd het instrument geschrapt en nu vindt het binnen dit decreet opnieuw een decretale basis.

ADVIES:

De scope werd verruimd, maar het beschikbare budget volgde deze verruiming niet: het betreft enkel de middelen die uit het Kunstendecreet werden gelicht. Met het oog op de brede toepassing vraagt de SARC om een ruimer budget te voorzien.

1.2 Bovenbouw oefening

- a. Wijziging Kunstendecreet 2013 – steunpunt (hoofdstuk 15)
- b. Wijziging Cultureelerfgoeddecreet – steunpunt (hoofdstuk 17/1)
- c. Wijziging decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk 2017 – steunpunt (hoofdstuk 19)

De kerntaken van de drie sectorsteunpunten (Kunstenpunt vzw, Faro vzw en Socius vzw) worden maximaal op elkaar afgestemd via heldere beheersovereenkomsten die rekening houden met de beleidsperiodes van de respectievelijke decreten. Het resultaat van deze oefening wordt middels dit ontwerp van decreet verankerd.

De aanvragen voor werkingssubsidies van de drie sectorale steunpunten worden behandeld door een afzonderlijke beoordelingscommissie.

De sector wordt betrokken in de evaluatie van de werking van de drie sectorale steunpunten, zodat de acties in het beleidsplan of de aanvraag voor werkingssubsidies goed aansluiten bij de noden van het veld.

Er wordt voorzien dat, in de velden waar dat van toepassing is, de sectorale steunpunten ook uiting dienen te geven aan de prioriteiten uit de strategische visienota.

Voor de leden van de bestuursorganen van de drie sectorale steunpunten worden gelijke cumulatieve regels ingesteld.

Het Kunstendecreet van 13 december 2013, het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 en het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk kennen verschillende indexformules. Omwille van de transparantie en de eenvormigheid worden deze gelijkgeschakeld.

ADVIES:

De SARC vindt het positief dat de sector bevraagd wordt over de beheersovereenkomsten met de steunpunten. Aanvullend wijst de raad ook op de noodzaak om, bij de voorbereiding en evaluatie van beheersovereenkomsten, sectorspelers te betrekken bij de interpretatie van (cijfer)gegevens uit bv. bevestigingen en onderzoek. De expertise van deze sectorspelers is vaak onontbeerlijk om het juiste reliëf te geven aan dergelijk cijfermateriaal.

De uitsluiting van leden van de SARC als bestuurders of als leden van de algemene vergadering van de sectorale steunpunten leest de SARC als een te rigide toepassing van de governance principes. De combinatie van deze beide functies kan, volledig los van elkaar, net zinnig zijn.

Er is een diversiteit aan kwaliteiten nodig om de organisatie goed te laten functioneren. Om deze diversiteit mogelijk te maken is een grote pool nodig van geëngageerde bestuurders met de nodige capaciteiten en de voorziene uitsluiting betekent een verarming van deze pool.

De aanpassing van de indexering (100 % loon en 75 % werking) neemt de bestaande passus van het Cultureelerfgoeddecreet over en biedt nu ook duidelijkheid voor het Kunstendecreet, maar is een stap achteruit voor het decreet sociaal-cultureel werk, waar theoretisch gezien de werkingskosten aan 100 % worden geïndexeerd. In de feiten werd de voorbij jaren die indexering van de werkingskosten slechts aan 75 % uitgevoerd en in besparingstijden zelfs helemaal niet. Hoewel er in de feiten niets verandert, betreurt de SARC dat de lat hier naar beneden werd bijgesteld terwijl de werkingskosten (huur, energie,...) ook de gevolgen van de inflatie ondervinden. De raad vraagt om aandacht te hebben voor het feit dat de levensduurte voor organisaties fel toeneemt terwijl de werkingsmiddelen niet in dezelfde mate meegroeien.

Het decreet en de memorie van toelichting voorzien dat de sectorsteunpunten eventueel in samenspraak met de horizontale spelers (Publiq, het nieuwe steunpunt (boven)lokaal, Demos,...) initiatieven kunnen ontwikkelen. Het is evenwel niet duidelijk hoe het beleid de interferentie tussen deze spelers ziet. Waar liggen de verantwoordelijkheden inzake bv. sectorondersteuning voor digitalisering of voor duurzaamheid? De SARC vraagt dat hier, in overleg met alle spelers, meer duidelijkheid over komt.

Met het verzameldecreet wordt het oude decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk bijna helemaal 'opgeruimd'. Het hoofdstuk over Socius krijgt terecht zijn plek in het nieuwe decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk, maar voor het hoofdstuk over FOV/De Federatie is die beweging niet voorzien. Enkel de naamsverandering van FOV naar De Federatie wordt geregeld. De SARC meent dat de enige logische oplossing zou zijn om ook het hoofdstuk over De Federatie toe te voegen aan het nieuwe decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk.

d. Wijziging decreet Lokaal Cultuurbeleid 2012 – opheffing VVBAD, VVC (hoofdstuk 14)
De subsidiëring van de belangenbehartigers Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie vzw (VVBAD) en Vereniging van Vlaamse cultuur- en gemeenschapscentra vzw (VVC) wordt stopgezet. De middelen worden herschikt naar het steunpunt lokale en bovenlokale cultuurwerking.

ADVIES:

De SARC herhaalt zijn pleidooi voor een transparante regeling die in de mogelijkheid voorziet om voor elk van de decreten, conform met de organisatie van sectorale steunpunten, een belangenbehartiger te ondersteunen als spreekbuis van de sector en contact voor het beleid. De Raad wijst vanuit een algemeen perspectief op de noodzaak en het nut van belangenbehartiging. Het is belangrijk dat een cultuuroverheid principieel inzet op de erkenning en ondersteuning van sectorfederaties omdat de culturele sector hoe dan ook nood heeft aan een collectief ambassadeurschap ten aanzien van het eigen beleid evenals naar andere beleidsdomeinen en overheden toe. De relatief beperkte slagkracht van de sector volstaat helaas niet om volledig zelf in te staan voor het financieren van de belangenbehartiging

Voorts wijst de SARC op het belang van een goede verbinding tussen het Vlaamse en lokale niveau. In het Vlaamse ecosysteem zijn de cultuur- en gemeenschapscentra belangrijke schakels op vlak van

presentatie en spreiding. Het toekomstige steunpunt voor bovenlokaal cultuurbeleid heeft geen belangenbehartigende rol of opdracht op dit specifieke vlak. De SARC vraagt om oog te hebben voor deze lacune.

Vanaf 1 januari wordt de ondersteuning voor VVC en VVBAD stopgezet. De SARC vraagt om passende overgangsmaatregelen voor de betrokken organisaties. In de nota aan de Vlaamse Regering bij dit decreet wordt bovendien gesteld dat er geen impact is op de lokale besturen, maar het is niet uit te sluiten dat het wegvallen de subsidies voor VVC en VVBAD resulteert in verhoogde lidgelden en dus ook in hogere kosten voor de lokale besturen.

1.3 Voorlegging beheersovereenkomsten VFL en VAF aan Vlaams Parlement en SARC (hoofdstuk 6 en 7)

De beheersovereenkomsten met VFL en VAF worden, in uitvoering van hoofdstuk 5 (zie boven), publiek gemaakt. Zij worden niet meer apart voorgelegd aan het Vlaams Parlement (VFL en VAF) en de SARC (VFL).

ADVIES:

Hoofdstuk 5 van het verzameldecreet bepaalt dat de beheersovereenkomsten die de Vlaamse Regering sluit met organisaties uit het beleidsveld cultuur, door de administratie worden bekendgemaakt via publiek raadpleegbare communicatiekanalen.

Wat betreft de beheersovereenkomst met het VFL ging het in het verleden echter over de *ontwerpen* van beheersovereenkomst en werd deze niet louter meegedeeld aan bepaalde actoren (i.c. het Vlaams Parlement en de SARC) maar *ter bespreking* voorgelegd. Voor de beheersovereenkomst met het VAF behelsde de mededeling aan het Vlaams Parlement in het verleden ook expliciet wijzigingen en verlengingen.

De SARC stelt vast dat deze nuances wegvallen met deze gelijkstelling.

1.4 Wijziging participatiedecreet (hoofdstuk 12)

Vanaf 2020 worden er geen tussenkomsten van het Fonds Vrijetijdsparticipatie meer voorzien voor lokale participatie van mensen in armoede in gemeenten zonder lokaal netwerk. Het Fonds Vrijetijdsparticipatie zal zich vanaf dan volledig toelagen op de bovenlokale vrijetijdsparticipatie (cultuur, jeugd en sport) van personen in armoede.

Artikel 29 van het participatiedecreet voorzag dat erkende organisatoren een aanvraag konden indienen voor een financiële tussenkomst bij het boeken van een programma uit het "Bijzonder Culturaanbod". Deze maatregel was voorzien om cultuurparticipatie en cultuurspreiding te bevorderen via een selectiebank. Dit artikel wordt opgeheven.

Artikel 30 voorzag subsidie voor een aanbod voor kansengroepen in gemeenschapscentra. Met de inkanteling van de Vlaamse middelen voor lokaal cultuurbeleid in het gemeentefonds werden de Vlaamse middelen bestemd voor cultuurparticipatie in gemeenschapscentra overgeheveld naar het budget "participatieprojecten voor kansengroepen" (artikel 19 en 20) voor cultuur, jeugd en sport. Dit artikel wordt opgeheven.

ADVIES:

Door het wegvallen van de tussenkomsten uit het Fonds Vrijtijdsparticipatie is er vanaf 2020 geen ondersteuning meer voor de lokale participatie van mensen in armoede in gemeenten zonder lokaal netwerk. Het participatiedecreet voorziet op basis van het subsidiariteitsprincipe in een geleidelijke uitdoving van de rechtstreekse tussenkomsten door de Vlaamse overheid. Het afschaffen van deze rechtstreekse tussenkomst moet omzichtig gebeuren. Ondanks de pogingen om lokale besturen te stimuleren om een lokaal netwerk op te richten, dreigen er heel wat burgers uit de boot te vallen. Vooralsnog heeft 2 op 3 gemeenten geen lokaal netwerk. Bovendien zijn in heel wat van die gemeenten kleinschalige (vrijwilligers)initiatieven actief, voor wie de drempel om volwaardig partner te worden in een lokaal netwerk (te) hoog is. De impact van stopzetting van de tussenkomsten voor lokale participatie is potentieel zeer groot, in het bijzonder voor die individuele burgers die er het meest nood aan hebben. De SARC vraagt dat de Vlaamse overheid haar verantwoordelijkheid blijft nemen om het recht op cultuurparticipatie te garanderen, ook daar waar de lokale overheden dat niet doen.

De Raad vraagt zich, met betrekking tot het schrappen van het “Bijzonder Cultuuraanbod” af hoe de hieraan gekoppelde middelen voortaan worden ingezet en of ze nog steeds voor de bevordering van cultuurparticipatie en -spreiding worden ingezet.

Ten aanzien van de schrapping van artikel 30 van het participatiedecreet merkt de SARC op dat de gemeenschapscentra, indien zij willen inzetten op een aanbod voor kansengroepen, voortaan moeten beroep doen op een budget dat voor meerdere types projecten en begunstigden openstaat waardoor hun slaagkans kleiner dreigt te zijn.

2. Punten m.b.t. Erfgoed

3.1 Wijziging Cultureelerfgoeddecreet (hoofdstuk 17/2 en 17/3)

In het advies van de Raad van State over het uitvoeringsbesluit bij het Cultureelerfgoeddecreet werd er door de Raad vastgesteld dat het decreet nog een punctuele tegenspraak bevatte. De Raad van State adviseerde daarbij om dit bij gelegenheid recht te zetten.

Voorts voorziet het decreet in een regeling om de huidige subsidiëring van cultureelerfgoedpublicaties verder te zetten tot en met 31 december 2020, in afwachting van een geïntegreerd tijdschriftenbeleid.

ADVIES:

In artikel 51 wordt als indiendatum voor het aanvraagdossier van het steunpunt 1 oktober 2018 vermeld terwijl er in de memorie van toelichting 1 oktober 2019 staat te lezen (p.20). De SARC vermoedt dat de correct datum 1 oktober 2018 is.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Herman Baeten, voorzitter
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris a.i.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Namens de Sectorraad Media,
Simon Delaere, voorzitter
Valerie Verdoodt, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris